

Lokalna odpowiedzialność za cele protokołu z Kioto

2.PRZEWODNIK TWORZENIA WIELOWYMIAROWEJ OCENY POLITYKI

Ze wsparciem:

Z udziałem instrumentu finansowego LIFE Wspólnoty Europejskiej

1. Przewodnik tworzenia wielowymiarowej oceny polityki

Obejmująca wiele kryteriów polityka oceny została stworzona w celu zidentyfikowania najtrafniejszych interwencji, które należy zawrzeć w Planie Łagodzenia i Adaptacji. Ma ona na celu:

- ocenę wpływu lokalnych czynników środowiskowych, społecznych i ekonomicznych na wdrażanie polityki i interwencji zawartych w Planie Łagodzenia i Adaptacji;
- pomoc władzom lokalnym w wyborze najlepszych opcji interwencyjnych;
- pomoc w przejściu drogi od spisu dla planu poprzez pomoc gminom w wzięciu pod uwagę różnych opcji wpływu na środowisko, społeczeństwo oraz gospodarkę;
- stworzenie użytecznej bazy danych możliwych polityk mających na celu obniżenie emisji CO₂ na poziomie lokalnym.

1.1 Proces

Wielowymiarowa ocena polityki została wprowadzona na różnych etapach w celu ułatwienia analizy możliwych polityk przez przejście każdego kroku w kolejności chronologicznej przy użyciu wytworzonych narzędzi. Można to przeprowadzić używając następującej czterostopniowej metodologii:

KROKI	OPIS
1. Znaczenie dla kontekstu lokalnego	Należy zdecydować, czy sugerowane polityki mają sens w Państwa kontekście lokalnym i czy pewne specyficzne dla danego kontekstu powody mogą sprawić, że nie będą one mogły zostać zastosowane.
2. Wielowymiarowa analiza rezultatów działań	Dla mających zastosowanie polityk należy przeanalizować trzy główne aspekty w celu oceny rozmaitych konsekwencji finansowych, związanych z emisjami, oraz potencjalnych oszczędności ekonomicznych.
3. Ocena korzyści drugorzędnych	Dla tych polityk, które zostały pozytywnie ocenione na etapie 2, należy przeanalizować inne aspekty związane z korzyściami społecznymi, gospodarczymi i ekonomicznymi, które być może nie były wzięte pod uwagę przedtem, a które mogą pomóc w całościowej ocenie niebezpośrednich skutków danej polityki.
4. Ocena końcowa	Ta część pokazuje całościowe wyniki Państwa oceny dla każdej z analizowanych polityk. Wyniki zaprezentowane są w dwóch komórkach w kolorze czerwonym lub zielonym w zależności od oceny. W szczególności, zielona komórka reprezentuje dobre wyniki, żółta średnie, a czerwona negatywne.

1.2 Narzędzia

W celu pomocy gminom w czasie trwania tej fazy stworzono dwa narzędzia operacyjne:

NARZĘDZIE	FORMAT	CO TO JEST?	JAK TEGO UŻYĆ?
Narzędzie wielowymiarowej oceny polityki	Dokument Excel	<ul style="list-style-type: none"> Narzędziem tym jest plik Excel, który został stworzony, aby asystować partnerom w analizowaniu list polityk, które mogą przyczynić się do redukcji emisji na poziomie lokalnym i które mogą zostać włączone do planu łagodzenia i adaptacji; Wszystkie polityki zostały podzielone na sektory interwencji, które są tymi samymi segmentami, na które podzielona jest lista źródeł emisji gazów cieplarnianych: działania rządowe i działania społeczności. Co więcej, na liście zostały uwzględnione niektóre sektory listy (budownictwo publiczne, oświetlenie przestrzeni publicznych, sektor mieszkaniowy itp). To może ułatwić zrozumienie tego, jakiego typu polityka może być zastosowana w każdym z sektorów odpowiedzialnych za duże emisje CO₂. 	Dla każdej z proponowanych interwencji należy przypisać różne oceny (od 1 do 3) do serii aspektów, tak aby uzyskać ogólny pogląd na możliwe środowiskowe, społeczne i gospodarcze korzyści płynące z niektórych polityk redukcji ilości zanieczyszczeń.
Raport z wielowymiarowej oceny polityki	Dokument Word	To narzędzie zawiera krótki wstęp na temat metod zastosowanych do wielowymiarowej analizy.	Przydatnym może się okazać załączenie do tego dokumentu pliku Excel, tak aby zakomunikować wyniki gminie oraz wyjaśnić jak działa wielowymiarowa ocena polityki.

2. Jak stworzyć narzędzia wielowymiarowej oceny polityki

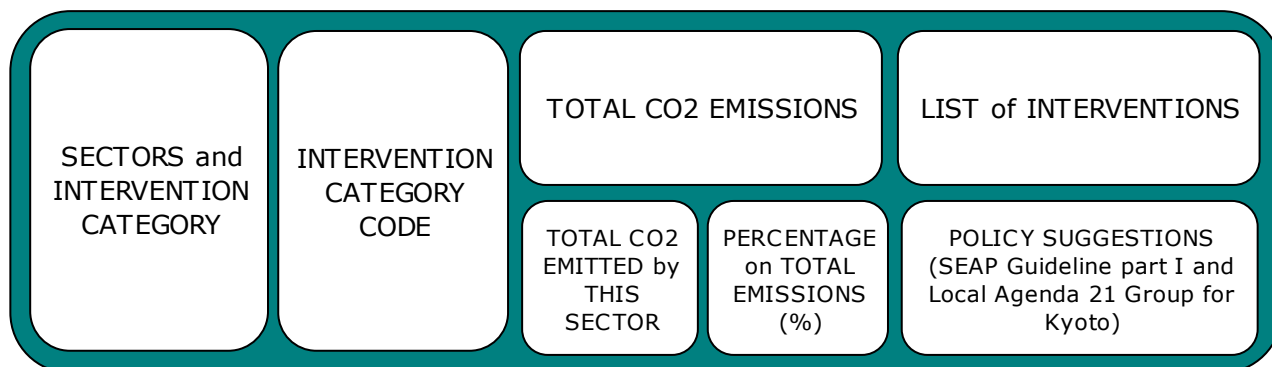
Niniejszy dokument został podzielony na następujące trzy główne sekcje:

- A. Segment rządowy
- B. Segment społecznościowy
- C. Inne polityki

Od każdego z miast wymaga się aby wypełniło dwie pierwsze sekcje (A oraz B) i użyło trzeciej tylko w przypadku istnienia polityk w Planie Łagodzenia i Adaptacji, które nie dają się łatwo wpisać w pozostałe konteksty¹.

Każda z sekcji stanowi osobny arkusz w pliku Excel i mają one następującą wspólną strukturę:

¹ Przykłady działań należących do sekcji C: zarządzanie wewnętrzne (organizacja gminnej bazy danych emisji, kampanie informacyjne nie dotyczące konkretnego sektora, lecz o bardziej ogólnym charakterze itp).

Termin	Tłumaczenie
SECTORS and INTERVENTION CATEGORY	SEKTORY I KATEGORIA INTERWENCJI
INTERVENTION CATEGORY CODE	KOD KATEGORII INTERWENCJI
TOTAL CO2 EMISSIONS	CAŁKOWITY POZIOM EMISJI CO2
LIST of INTERVENTIONS	LISTA INTERWENCJI
TOTAL CO2 EMITTED by THIS SECTOR	CAŁKOWITE EMISJE CO2 DANEGO SEKTORA
PERCENTAGE on TOTAL EMISSIONS (%)	UDZIAŁ W CAŁKOWITYCH EMISJACH (%)
POLICY SUGGESTIONS (SEAP Guideline part I and Local Agenda 21 Group for Kyoto)	SUGESTIE POLITYK (Wytyczne SEAP część I oraz Lokalny Plan 21 Grupy z Kioto)

Następująca tabela opisuje pojedynczą kolumnę:

KOLUMN A	NAZWA	OPIS
A	SEKTORY oraz KATEGORIA INTERWENCJI	Obejmuje ona listę Sektorów i Kategorii Interwencji zgodną z kategoriami podanymi w narzędziu listy. Można dodawać kategorie poprzez wypełnienie sekcji "Tu możesz dodać inne kategorie interwencji".
B	KOD KATEGORII INTERWENCJI	Dla każdej z kategorii zostanie zdefiniowany konkretny kod. Ten kod pomoże w łatwym rozpoznaniu każdej z interwencji.
C-D	CAŁKOWITA EMISJA CO₂	Te dwie kolumny muszą zostać wypełnione tylko dla Sektorów (oznaczonych szarą linią) w celu podkreślenia w jakim stopniu dany sektor odpowiada za emisję CO ₂ na poziomie lokalnym. W szczególności kolumna D wskazuje na udział procentowy danego sektora (np. sektora rządowego, sektora społecznościowego) w całkowitej emisji.
E	LISTA INTERWENCJI - SUGESTIE DOTYCZĄCE POLITYKI	Dla każdej kategorii interwencji sugeruje się stworzenie listy możliwych polityk mających na celu redukcję emisji gazów cieplarnianych. Te sugestie dotyczące polityki pochodzą z wytycznych SEAP (część 1) opracowanych przez JRC w celu wdrożenia postanowień Konwentu Burmistrzów i Prezydentów Miast oraz z interwencji zawartych w Lokalnym Planie 21 Grupy Kioto oraz z polityk, które zostały już wdrożone przez partnerów i opisane podczas rewizji. Każde z miast dodaje dowolny typ polityk, które nie zostały jeszcze uwzględnione na liście. Dla każdej kategorii istnieją de facto dwie wolne linie, które mogą być użyte właśnie do tego celu. Ta część stanowi przydatną bazę danych potencjalnych działań łagodzących i adaptacyjnych, która może być uaktualniania i używana każdego roku.

PORADY:

- pierwsze 8 linii narzędzia zostało od razu wypełnionych, aby pokazać Państwu jak zmiany

wskaźników przekładają się na wyniki końcowe. Proszę pamiętać o usunięciu tych treści przed przystąpieniem do oceny;

- aby działanie przynosiło należyte efekty należy wybrać grupę ludzi z różnym doświadczeniem (w ekonomii, w kwestiach środowiskowych itp.) oraz zorganizować wraz z nimi oraz przedstawicielami różnych sektorów jedną lub większą liczbę grup fokusowych w celu przedyskutowania ocen;
- Działanie to powinno zaowocować listą potencjalnych interwencji które, po zaadaptowaniu ich do kontekstu lokalnego, mogą zostać zawarte w planie łagodzenia i adaptacji.

KROK 1 - ZNACZENIE DLA KONTEKSTU LOKALNEGO

W kolumnie F każde z miast powinno odpowiedzieć na następujące pytanie "czy interwencja ma jakieś znaczenie dla kontekstu lokalnego?"

Odpowiedź TAK/NIE zależy od interesów jakie gmina ma we wdrażaniu danych działań i od warunków związanych z danym kontekstem. Jeśli na przykład w Państwa gminie nie ma możliwości pozyskiwania energii wiatrowej ponieważ nie występują tam stałe i silne wiatry, to taka sugestia nie znajduje zastosowania i nie należy jej brać pod uwagę.

PORADY:

- Jeżeli odpowiedzą Państwo NIE: Proszę zakończyć tutaj ocenę i kontynuować pracę z innymi interwencjami
- Jeżeli odpowiedzą Państwo TAK: Proszę przejść do kroku 2

KROK 2 - ANALIZA WIELOWYMIAROWA WYNIKÓW DZIAŁAŃ

W tym kroku ocenie podlegają trzy główne aspekty uproszczonej analizy kosztów i korzyści mającej na celu uzyskanie pierwszych wyników dotyczących kosztów i korzyści płynących z interwencji. Poniższa tabela pokazuje skalę ocen, które można przyznać za każdy aspekt i odpowiadające im kody kolorów.

Ocena	Opis	Kolor
1	Niska ocena	czerwony
2	Średnia ocena	żółty
3	Wysoka ocena	zielony

Proszę przyporządkować każdemu z aspektów ocenę od 1 do 3, gdzie 1 oznacza ocenę niską a 3 wysoką. Komórka stanie się zielona, żółta lub czerwona w zależności od Państwa wyboru, co pomoże w wizualnym zrozumieniu wyników (1 jest czerwone, 2 żółte, a 3 jest zielone).

W szczególności:

- **KOLUMNA H - Do jakiego stopnia można sobie pozwolić, pod względem gospodarczym, na przeprowadzenie interwencji**

Jeżeli przyznają Państwo ocenę 1: interwencja jest bardzo droga i wymaga znaczącego finansowanie publicznego (np. duże prace infrastrukturalne)

Jeżeli przyznają Państwo ocenę 2: interwencja jest droga, ale można znaleźć na nią budżet (np. ocieplenie budynków publicznych itp.)

Jeśli przyznają Państwo ocenę 3: inwestycja nie jest bardzo droga i można znaleźć budżet na jej wdrożenie (np. niektóre darmowe lub nisko-budżetowe interwencje np. kampanie informacyjne i komunikacyjne, wymiana lamp w biurach na bardziej wydajne itp.)

- **KOLUMNA I - Oszacowanie redukcji emisji CO₂**

Jeśli przyznają Państwo 1: interwencja nie przyniesie znaczących redukcji emisji CO₂

Jeśli przyznają Państwo 2: interwencja przyniesie średniej wielkości redukcję emisji CO₂

Jeśli przyznają Państwo 3: oczekuje się, że interwencja przyniesie znaczącą redukcję emisji CO₂

▪ **KOLUMNA J - Oszczędności ekonomiczne**

Jeśli przyznają Państwo 1: interwencja nie przyniesie znaczących oszczędności

Jeśli przyznają Państwo 2: interwencja przyniesie średniej wielkości oszczędności

Jeżeli przyznają Państwo 3: oczekuje się, że interwencja przełoży się na znaczące oszczędności (np. działania dotyczące efektywności energetycznej w budynkach publicznych, bezpośrednia produkcja energii odnawialnej itp).

▪ **KOLUMNA L - Wyniki podsumowujące**

Ta kolumna automatycznie oblicza całościową ocenę na podstawie średnich ocen przyznanych przez Państwa w poprzednich trzech kategoriach. Komórka ta jest przydatna przy podejmowaniu decyzji na temat tego, którą z interwencji poddać dalszej analizie oraz wyeliminowaniu interwencji, które nie zostały ocenione pozytywnie pod względem kosztów i korzyści z nich płynących.

PORADY:

- *Jeżeli w wynikach podsumowujących zobacz Państwo czerwoną komórkę, należy przerwać tutaj ewaluację i przejść do kolejnej interwencji.*
- *Jeżeli zobacz Państwo zieloną lub żółtą komórkę, proszę przejść do kroku 3*

KROK 3 - OCENA INNYCH KORZYŚCI DRUGORZĘDNYCH

Ta część została opracowana w celu zaproponowania Państwu głębszej analizy innych korzyści płynących z tych interwencji, które otrzymały przynajmniej ocenę żółtą lub zieloną w kroku 2. Jest to przydatne narzędzie do przekazania Państwu dalszych informacji na temat możliwych wpływów, jakie te interwencje będą miały na inne aspekty takie jak korzyści społeczne i środowiskowe nie związane z CO₂. Ponieważ ta część powinna być użytecznym narzędziem dla każdej z gmin, pomagającym ocenić inne aspekty nie zawarte w kroku 2, mają Państwo okazję zmienić poddawane analizie aspekty lub też dodać inne, które nie zostały tu uwzględnione². Ocena każdego z aspektów przebiega tak samo jak w kroku 2, należy przyznać ocenę od 1 do 3, gdzie 1 oznacza "ocenę niską" a 3 "ocenę wysoką".

W szczególności:

1. Korzyści środowiskowe inne niż redukcja emisji CO₂

▪ **KOLUMNA N - Poprawa jakości powietrza**

Możliwym jest, że dana interwencja ma nie tylko korzystny wpływ na redukcję emisji CO₂, ale także na redukcję emisji innych substancji zanieczyszczających. Jako przykład mogą tu posłużyć polityki dotyczące komunikacji, sadzenie drzew itp.

▪ **KOLUMNA O - Redukcja zużycia innych zasobów (np. woda, gleba)**

Ten aspekt odwołuje się do tych interwencji, które mogą mieć pozytywny wpływ na redukcję zużycia surowców naturalnych lub też redukcję produkcji odpadów itp. Konkretna polityka dotycząca redukcji ilości wytwarzanych odpadów komunalnych, interwencje mające na celu redukcję zużycia wody w obiektach sportowych itp. mogą tu posłużyć za przykład.

▪ **KOLUMNA P - Poprawa jakości środowiska miejskiego**

Jest to aspekt mający na celu ocenę znaczenia konkretnych interwencji takich jak sadzenie drzew, wytyczanie nowych ścieżek rowerowych, oczekiwana redukcja ruchu drogowego, dla poprawy środowiska miejskiego.

▪ **KOLUMNA Q - Znaczenie adaptacyjne**

Ten aspekt odnosi się do potencjalnego znaczenia interwencji dla zapobiegania lub też dla odpowiadania na efekty zmiany klimatu w kontekście miejskim. Niektóre z przykładów obejmują sadzenie drzew na terenach miejskich tak, aby złagodzić efekt "gorących wysp", rozwój infrastruktury która wspomogła odporność miasta itp. Można tutaj dodać pozytywną ocenę niektórych interwencji, które przyczyniają się do rozwoju badań nad możliwym wpływem zmian klimatu na poziomie lokalnym.

² Jeżeli miasto wyeliminuje lub doda aspekt, koniecznym jest by upewnić się, że końcowy wynik pokazany w kolumnie AA uwzględniał wybraną liczbę aspektów. W podstawowym arkuszu domyślnie ustala się liczbę aspektów na 10 i dlatego też aby uzyskać średnią ocenę ogólna liczba uzyskanych punktów jest dzielona przez 10. Jeżeli dodają Państwo lub wyeliminują jakiś aspekt, proszę pamiętać o zmianie liczby przez którą się dzieli.

2. Korzyści społeczne

▪ KOLUMNA R - Promocja włączenia społecznego

Niektóre z interwencji mogą stymulować włączenie społeczeństwa do bardziej ogólnych wizji politycznych takich jak na przykład utworzenie publicznych przestrzeni zielonych, stworzenie taniego systemu transportu, organizacja wydarzeń o charakterze publicznym otwartych dla wszystkich mieszkańców i mających na celu dyskusję nad kwestiami środowiskowymi itp.

▪ KOLUMNA S - Tworzenie miejsc pracy

Ten aspekt odnosi się do tych interwencji i polityk, które mogą także przyczynić się do tworzenia miejsc pracy lub które są czynnikiem napędzającym dla nowych przedsięwzięć (np. polityki dotyczące energii odnawialnych).

▪ KOLUMNA T - Innowacje oraz potencjał wymiany know-how

Interwencje, które mogą przyczynić się do wymiany najlepszych praktyk z innymi władzami lub do rozpowszechniania technologii, które nie są jeszcze powszechnie używane na danym obszarze, jak na przykład system ogrzewania dzielnicowego, elektrociepłownie, nowe rozwiązania dotyczące komunikacji itp.

3. Inne korzyści gospodarcze

▪ KOLUMNA U - Potencjalna siła napędowa gospodarki lokalnej

Poza redukcją emisji CO₂ oraz oszczędnościami, niektóre interwencje mogą przyczynić się do rozwoju gospodarczego poprzez stymulowanie rozwoju nowych przedsiębiorstw (np. promocja lokalnych produktów zielonych, polityki wspierające zrównoważoną turystykę, instytuty badań nad środowiskiem i zrównoważaniem na uniwersytetach itp).

4. Zaangażowanie polityczne

▪ KOLUMNA V - Poziom zainteresowania politycznego interwencją

Kolejnym ważnym aspektem, który może uzyskać ocenę pozytywną jest zainteresowanie polityczne interwencją. Ocenę pozytywną można uzyskać jeśli politycy są zaangażowani we wdrażanie konkretnych polityk (np. nowa infrastruktura dla komunikacji, nowe elektrownie itp).

5. Pokazowy charakter interwencji

▪ KOLUMNA W - Pokazowy charakter interwencji gminnej

Ostatnim aspektem podlegającym ocenie w przypadku danej interwencji jest jej potencjalny charakter pokazowy z punktu widzenia mieszkańców. Np. umieszczenie paneli z ogniwami fotowoltaicznymi na budynkach publicznych, użycie produktów lokalnych w szkolnych stołówkach.

PORADY:

- *Jeżeli miasto wyeliminuje lub doda aspekt, koniecznym jest by upewnić się, że końcowy wynik pokazany w kolumnie AA uwzględnił wybraną liczbę aspektów. W tym arkuszu domyślnie ustala się liczbę aspektów na 10 i dlatego też, aby uzyskać średnią ocenę ogólna liczba uzyskanych punktów jest dzielona przez 10. Jeżeli dodają Państwo lub wyeliminują jakiś aspekt, proszę pamiętać o zmianie liczby przez którą się dzieli.*

KROK 4 - OCENA KOŃCOWA

Sekcja ta podsumowuje ogólne wyniki uzyskane w krokach 2 oraz 3 tak, aby pomóc w całościowym zrozumieniu korzyści płynących z każdej z interwencji.

▪ KOLUMNA Z - Podsumowanie głównych kosztów i głównych korzyści

Tutaj po prostu replikowane są wyniki uzyskane w analizie kosztów i korzyści wyników danych działań (kolumna L).

▪ KOLUMNA AA - Podsumowanie wyników dla innych, drugorzędnych korzyści

Ta kolumna pokazuje całościową ocenę średnich ocen przyznanych dla aspektów wziętych pod uwagę w ocenie korzyści drugorzędnych.

Kolor tych dwóch komórek przedstawia końcową ocenę każdej z interwencji zarówno pod względem korzyści pierwszorzędnych jak i drugorzędnych:

- zielony = 3 (duże korzyści)
- żółty = 2 (średnie korzyści)
- czerwony = 1 (małe korzyści)

PORADY:

- *Dla tych interwencji, które uzyskały wyniki zielone lub zielone i żółte należy zacząć definiowanie sugestii, które mogą zostać dopasowane do Państwa kontekstu lokalnego tak, aby można było stworzyć pierwszą wersję listy możliwych interwencji do przedyskutowania z odpowiednimi interesariuszami podczas tworzenia planu łagodzenia i adaptacji.*